

Věcný popis

Věcný popis

Podstatou věcného popisu je vyjádřit, o čem zpracováváný dokument pojednává

Ideální je opět maximálně využívat **souborů autorit**

JVK využívá soubory autorit (předmětových hesel) NK

zejména menší knihovny využívají zpravidla klíčová slova

i z klíčových slov je vhodné vytvořit si „autoritní rejstřík“

Věcný popis

Pole věcného popisu (MARC 21):

osoba jako předmět (600)
korporace jako předmět (610)
akce jako předmět (611)
unifikovaný název jako předmět (630)
chronologický termín (648)
věcné téma (650)
geografické jméno (651)
volně tvořený termín (653)
forma/žánr (655)
Konspekt (072)
MDT (080)

Věcný popis

O čem kniha může pojednávat?

Životopis osoby – **osoba jako předmět (600)**

Použijeme autoritní záznam osoby, stejně jako v případě, kdy je autorem knihy, pouze použijeme příslušné pole pro předmětová hesla.

Příklady:

biografie

autobiografie

Věcný popis

O čem kniha může pojednávat?

O instituci, organizaci, uskupení apod. – **korporace jako předmět (610)**

Použijeme autoritní záznam korporace, stejně jako v případě, kdy figuruje v autorských údajích, pouze použijeme příslušné pole pro předmětová hesla.

Příklady:

o hudební skupině

o instituci

Věcný popis

O čem kniha může pojednávat?

O instituci, organizaci, uskupení apod. – **korporace jako předmět (610)**

Příklady:

o projektu

o spolku

ale třeba také o lodi

Věcný popis

O čem kniha může pojednávat?

O nějaké události, festivalu, výstavě apod. – **akce jako předmět (611)**

Příklady:

o kongresu

o výstavě

o olympiádě

Věcný popis

O čem kniha může pojednávat?

O nějaké události, festivalu, výstavě apod. – **akce jako předmět (611)**

Příklady:

o expedici

o semináři

Věcný popis

O čem kniha může pojednávat?

O nějakém obecném tématu – **věcné téma (650)**

o výtvarném umění

o matematice aj.

o jídle

o osobním rozvoji

Věcný popis

O čem kniha může pojednávat?

O nějakém obecném tématu – **věcné téma (650)**

patří sem též obecnější zařazení osoby, korporace, akce jako předmět, např.:

Karel Gott-zpěváci

ABBA-hudební skupiny

Literární Šumava-semináře

Věcný popis

O čem kniha může pojednávat?

O nějakém místě – **geografické jméno (651)**

předmětem je světadíl, stát, obec (včetně zaniklých), část obce, okres, kraj, řeka, rybník, moře, oceán, povodí, pohoří, hora, vrch, ale také technická památka, naučná stezka, železniční trať, dálnice, rozhledna, turistická trasa

Příklady:

město

ostrov

oblasti

Věcný popis

O čem kniha může pojednávat?

O nějakém místě – **geografické jméno (651)**

Příklady:

železniční trať

turistická trasa

řeka

typický příklad použití geografického jména jsou turistické průvodce

Věcný popis

O čem kniha může pojednávat?

O nějakém díle apod. – **unifikovaný název (630)**

typicky např. o Bibli nebo jejích částech

ale také např. o televizním seriálu

nebo o dokumentu

Věcný popis

K časovému zařazení událostí se používá **chronologický termín**

v samostatném poli **648** se uvádí pouze z důvodu vyhledatelnosti, jinak se využívá nejčastěji formou **chronologického zpřesnění (650 nebo 651\$y)**

věcné téma se používá také jako **tématické zpřesnění (650 nebo 651\$x)**
geografické jméno se používá též jako **geografické zpřesnění (650\$z)**

typicky se předmětové heslo skládá stylem „kdo/co-kde-kdy“
tzn. věcné téma-geografické zpřesnění-chronologické zpřesnění

např. **populární zpěváci-Česko-20.-21. století**

Věcný popis

Další příklady složených předmětových hesel:

složená hesla

složená hesla 2

v případě hesel typu dějiny, vlastivěda, reálie, politika a vláda se dává **tématické zpřesnění** za geografické jméno

dále se jako tématické zpřesnění využívají veškerá pojetí, aspekty, vztahy, poměry

obecné pojmy jako analýza, ekonomika, klasifikace, metodologie, metody, mezinárodní kontext, mezioborový kontext, organizace a řízení, prognózy, reformy, symbolika, teorie, úlohy, úmrtí, záchrana se používají **pouze ve zpřesnění**

Věcný popis

hesla, která lze použít ve vstupním prvku (= jako samostatné věcné téma) i jako tématické zpřesnění:

demografický vývoj, dětství, emigrace, emigrace a imigrace, etnické vztahy, etnografie, genealogie, historiografie, humor, imigrace, mezinárodní vztahy, mládí, nemoci, perzekuce

Příklady tématických zpřesnění:

dětství

emigrace a imigrace, mezinárodní vztahy

humor

Věcný popis

Příklady tématických zpřesnění:

dějiny

reálie

pojetí

aspekty

hospodářské poměry

Věcný popis

Příklady tématických zpřesnění:

vztahy

perzekuce

úlohy

záchrana

Věcný popis

Chronologické zpřesnění (650 nebo 651\$y)

přesnější rozmezí dat se uvádí v poli chronologický termín 648 (zde možno uvést v podstatě jakékoli datum nebo rozmezí dat, které potřebujeme vyhledat)

jako chronologické zpřesnění se používají širší časová rozmezí, typicky století, ale i data ohraničující období konkrétní historické události, typicky 1939-1945

Příklady:

chronologické zpřesnění 1

chronologické zpřesnění 2

chronologické zpřesnění 3

Věcný popis

Chronologické zpřesnění (650 nebo 651\$y)

jako chronologický termín lze použít životní data osoby, o které kniha pojednává, chronologické zpřesnění je pak uvedeno na století (např. 20. století)

výrazem 20. století není nutno doplňovat geografické zpřesnění **Československo**, neboť jeho existence toto století nepřesáhla

Příklad:

bez chronologického zpřesnění

k chronologickým údajům se váže pole 045

Věcný popis

Geografické zpřesnění (650\$z)

uvádějí se větší celky, typicky státy, světadíly, konkrétní geografické jméno se uvede v poli pro geografické jméno

tedy nikoli:

politici-České Budějovice-20.-21. století

správně:

politici-Česko-20.-21. století

České Budějovice (Česko)

Také Morava (Česko) a Slezsko (Česko) se nedává do zpřesnění

Ke geografickým termínům se váže kód v poli 043 (přebíráme z autority)

Věcný popis

Příklady:

geografické zpřesnění 1

geografické zpřesnění 2

geografické zpřesnění 3

geografické zpřesnění 4

geografické zpřesnění 5 (zahraničí)

Věcný popis

Volně tvořený termín (653)

zde se zapisují např. klíčová slova

zápis by měl být formalizovaný a jednotný a co nejvíce se blížit autoritám

NK a knihovny používající PHNK zde zapisují termíny, k nimž (ještě) neexistuje založená autorita

např. **jazykové úrovně u učebnic**

jednorázově se vyskytující termín, u nějž není pravděpodobné, že by se využil i v budoucnu zde zůstává – autoritní záznam se netvoří

Věcný popis

Forma/žánr (655)

ptáme se, **čím** je dokument

na počátku nutno rozhodnout, zda se jedná o beletrii či naučnou literaturu, vyřešit publikace, které jsou na pomezí

v případě beletrie např. - je to román? povídka?

v případě naučné literatury např. – je to literatura faktu? encyklopedie? cestopis?
populárně naučná publikace? slovník?

a dále-je určena pro dospělé nebo pro mládež?

Věcný popis

Forma/žánr (655)

u beletrie lze romány, povídky, pověsti, pohádky atd. obvykle zařadit pod národní literaturu a dále specifikovat (detektivní povídky, historické romány atd.)

Příklady:

romány

povídky

Věcný popis

Forma/žánr (655)

u naučné literatury se snažíme zařadit podle povahy publikace

Příklady:

příručky

populárně-naučné publikace

deníky

studie

učebnice

Věcný popis

Forma/žánr (655)

u naučné literatury se snažíme zařadit podle povahy publikace

Příklady:

monografie, obrazová publikace

kuchařky

autobiografické vzpomínky

fotografické publikace, katalogy výstav

Věcný popis

Forma/žánr (655)

obdobně u speciálních druhů dokumentů:

např. kompaktní disky, audioknihy, zpěvníky, partitury, stolní hry, karty, mapy, atlasy, CD-ROM, DVD-ROM, též články, časopisy, drobné tisky...

u hudebních žánry např. populární hudba, blues, jazz, folk...

u filmů např. hrané filmy, akční filmy...

Příklady viz prezentace ke speciálním druhům dokumentů

Věcný popis

Konspekt a MDT (072+080)

umožňuje předmětovou kategorizaci fondu, 26 základních předmětových kategorií, které se dále člení do skupin

hrubší členění, větší skupiny než věcná témata

konspektové schéma

v databázi NK je skupina konspektu rovnou přiřazena k věcnému heslu a je možno je stáhnout do záznamu současně

součástí autoritního záznamu je také třídník MDT (někdy je jich [více](#) a je potřeba zvolit ten správný podle povahy dokumentu)

Věcný popis

Konspekt a MDT (072+080)

obvykle se jednomu bibliografickému záznamu přiřazuje pouze 1 skupina konspektu, která označuje hlavní téma dokumentu, existuje několik výjimek:

učebnice

dokumenty, kde se vyskytuje oborová terminologie (obor+jazyk)

bibliografie

biografie

literatura pro děti a mládež (beletrie a naučná)

Věcný popis

Konspekt a MDT (072+080)

hlavní obor se uvádí vždy jako první v pořadí

u dokumentů pojednávajících o více disciplínách může být někdy problematické zvolit jen jednu skupinu

pro přijetí minimálního záznamu do SK je povinný minimálně 1 třídník MDT nebo 1 skupina konspektu + 1 termín pro formu/žánr

Věcný popis

Děkuji za pozornost!

Mgr. Lenka Čížková

**oddělení doplňování a zpracování knihovního fondu
Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích**

cizkova@cbvk.cz